

A nyest [*Mustela (foina? Erxleb.)*] mint barlangi ragadozó.

A komarniki barlang (Bánsági hegyvidék) egyik mellékjáratában (Szüzek terme),¹ mindjárt az első kutató bejárásom alkalmával egy tiszta cseppkőpadkán szoros csomóban —8-sommagot találtam kevés fekete porral együtt. Minthogy azt víz semmi esetre sem hozhatta oda, a lelet annyival is inkább feltűnő volt, mert nem férhetett hozzá kétség, hogy a barlangnak ebben a részében előttem ember még nem járt. A következő években talált ürülekék és egyéb nyomok, melyekre nemcsak ennek a barlangnak, hanem a környék más barlangjának is több helyén akadtam, lassanként megadták a feleletet erre a rejtélyre.

A talált ürülekék majdnem kisujjni vastagok, 4—5 cm hosszúságúak, s a bennük levő szőr és csonttörmelék elég szívósan összetartóvá teszi. A csontok kétségtelenül denevércsontok. Különösen jellegzetesek az alsó állkapcsok a bennük levő fogakkal és az elülső végtagnak szárnyat tartó hosszú ujjcsontjai. Ez utóbbiak közül átjutottak a bélcsatornán 1.5 cm hosszú tűhegyes darabok is. Nemcsak a csontok mutatnak denevérré, hanem a szőr alkotása is. A szőr ugyanis mikroszkóppal nézve, világosan mutatja a denevér szőrére jellemző sajátságos tölcészerű megvastagodást.

A csontok össze vannak rágva, így a koponyacsontokból csak apró kis lemezek találhatók, a nagyobb hengeres csontokból is csak apróbb töredékek. Nem lehet tehát szó pl. bagolyköpetről, melyre ilyen helyen, barlangban, hamarosan gondolni lehetne. Kizárja ezt az is, hogy találtam ürülekét, melyben a szőrrel és csonttal együtt egy pár sommag is volt. Ez viszont azt bizonyítja, hogy a legelőbb talált sommagcsomó is ugyan-ezen állat ürülekének maradványa.

Az ürülekék körül ott, ahol a barlang alját finom iszap fedte, látszott ugyan valami kisebb állat járási nyoma, de az omlós anyagban nem volt tisztán kivehető a lábnyom. A barlangnak más helyein azonban éles lábnyomokat is fel lehetett fedezni, s ezekről a velem volt erdőőr, aki hosszú idő óta foglalkozik nyestfogással, megállapította, hogy azok kétségtelenül nyestnyomok. Ahol ilyenek voltak, ott a nyestnek rendszerint más nyomára is rá lehetett akadni. Így egyes helyeken, hol a barlang falának nyirkos barlangi anyag bevonata van, tisztán és élesen lehet látni a nyest körmeinek karcolását, mint a falon felfelé való kúszás nyomait. Ezek egyúttal a nyest bámulatos kúszó ügyességének is bizonyítékai. Teljesen függőleges falakon is messze fel lehet követni ezeket a körömkarcolásokat, sőt ezekből megállapítható, hogy a sziklának kisebb visszahajlásai sem akadályozzák a kúszásban.

¹ Dr. Balogh Ernő: *A komarniki barlang*. Erdélyi Múzeum. XXXIX. 1934.

A karcolási nyomokból az is látszik, hogy ugyanazon útvonalon gyakran szokott járni, s ennek mentén, ahol a barlang falának kisebb kiálló részei vannak, ott a nyirkos agyag a hasának gyakori odadörzölése folytán szinte fényesre van símítva.

Elég gyakoriak a nyest kaparási nyomai is. Rendszerint a barlang falának a tövében igyekszik lyukat vájni az agyagos finom iszapban. Ezek a lyukak sokszor inkább csak felületes gödrök, mintha csak próbálkozások lennének, vannak azonban több dm-es mélyek is. Nyílásuk akkora, hogy az ember keze éppen csak befér rajta.

Egyik helyen a lyuk mellett levő hányóból valami rágcsálónak egy metszőfoga került elő. E fog alakja és sárgászöld színe olyan, mint a mókusé, de nincs akkora, mint egy kifejletté szokott lenni. Hogy ez a fog miképpen került ide, erre a barlangnak egy más helyén talált ürülék igazíthat útba. Ez az ürülék, mely nagyságban a többivel tökéletesen egyezik, tisztán csak szőrt tartalmaz. Ez a szőr azonban már nem denevéré. Színe szürkésbarna, s benne egyes szálak 1.5 cm. hosszúságot is elérnek és a közte levő rövid szőrök sem mutatják mikroszkóppal nézve a denevérszőr jellemző megvastagodását. Alig lehet kétséges, hogy ha a többi, denevérmaradványokat tartalmazó ürülék nyesttől származik, ez is csak nyesté lehet, s a benne levő szőr, tekintetbe véve a nyest kedveltebb zsákmányát, pele, vagy még inkább mókusszőr lehet. Ha pedig az ürülékben mókusszőr van, lehet benne a mókusnak egyéb maradványa is. A kérdéses fog eredetét tehát úgy lehet értelmezni, hogy eredetileg az is ürülékben volt, s abból esett ki, mikor a nyest a lyuk vájása alkalmával ezt is szétkaparta, vagy szétrugta.

A nyestnek ezek a kétségtelen nyomai a komarniki barlangnak olyan helyein is megtalálhatók, melyek az ismeretes kijáratoktól 400—500 m-re esnek. Feltéve, hogy innen valami eddig ismeretlen résen vagy kürtön át egyenesen vezet a felületre, ki a szabadba a nyest útja, ez a távolság még így is többet tesz ki 150 m-nél. Hasonló nyestjárás megállapítható a komarniki barlang környékén levő Popováci- és Solusu-bariangban is.

Ugyanabban az ürülékben denevércsont és szőr mellett sommag is lehet, sőt úgy, hogy a sommag szinte be van ágyazva a denevér maradványok közé. A két táplálék felvétele között időben tehát csak kis különbség lehet, Minthogy az egyik táplálékhoz csak kint, a másikhoz csak bent juthatott, a nyest a barlangban nem keresgélhetett soká, hanem hamar ráakadhatott zsákmányára, ha t. i. somot evett először. Ha előbb denevért evett, úgy hamarosan kijött a barlangból, itt somot evett, aztán nem sok idő múlva ismét visszament a barlangba, s itt szabadult meg a kétféle táplálék salakjától. Mindenesetre kitűnő szimatjának kell lennie, hogy a tökéletes sötétségben egyáltalában ráakadjon a barlangfalán csendesen függő denevérekre, hogy el tudjon igazodni a barlangban, s annak útvesztőiből ki is tudjon találni. Közvetlen nem bizonyítható ugyan, hogy a barlangban vadászgató nyestek ki is jutnak onnan, de ehhez alig férhet kétség, hiszen alig hihető, hogy ez a rendkívül elővigyázatos állat bemerészkedjék olyan helyekre, ahol az eligazodást érzékei ösztönösen már eleve ne biztosítanák.

A talált ürülékek száma 15—20-ra tehető, kaparási és kúszási nyom

pedig még több helyen fordul elő, melyek között a komarniki barlangban 1 km-nél is nagyobb távolság van. Ezenkívül az, hogy a környék más barlangjaiban is ott vannak a nyest kétségtelen nyomai, azt bizonyítja, hogy nem szórványos esetről van szó, melyet a nyest véletlen betévedésének lehetne gondolni, hanem hogy a nyest rendszeresen látogatja a barlangokat, mint hálás vadászterületeket. Az ürülekékek ugyanis kétségtelenné teszik, hogy a denevérek kedvéért jár be, mint amelyek ennek a mesterien kúszó kis ragadozónak ott könnyen elérhető és bőséges zsákmányt jelentenek. A tisztán csak denevérmaradványokat tartalmazó ürülekékek és lyukkaparások azt gyaníttatják, hogy a nyest egyfolytában napokat is tölthet a barlangban. A kapart lyukak ugyanis ideiglenes tanyahelyeknek tekinthetők. Erre mutat az, hogy egy mélyebb lyukról megfelelő jel alkalmazásával kiderült, hogy benne egy év leforgása alatt ismét járt nyest.

Az említett barlangok környéke erdős, bokros, sziklás, nehezen hozzáférhető, lakatlan terület, ahol a nyest (*Mustela foina* Erxleb.) elég gyakori, azonban nyuszt (*Mustela martes* L.) is él. Maguk az ismertetett nyomok ugyan semmit nem árulnak el abból, hogy a barlangban nyuszt vagy nyest jár-e, de a két állat életmódja, szokása és képességei után ítélve, inkább nyestre lehet gondolni.

Dr. Balogh Ernő.

Der Steinmarder (*Mustela foina* Erxl) als Höhlenraubtier.

In der Höhle von Komarnik (Banater Gebirgsgegend, zwischen Resica und Anina), sowie auch in zwei anderen Höhlen dieser Gegend fand ich sonderbare Exkreme. Diese sind Klein-fingerdick, 4—5 cm. lang und bestehen grösstenteils aus Haar und Knochenresten, aber enthalten manchmal auch Kerne von der Kornelkirsche. Die Knochen sind zernagt. Diese, sowie auch das Haar stammen unzweifelhaft von Fledermäusen. Man findet selten auch solche Exkreme, welche die Reste eines Nagetieres, wahrscheinlich des Eichhörnchens sind.

Wo die Bodenablagerungen der Höhle es ermöglichen, findet man auch die pünktlichen Fuss-Spuren des Tieres, von dem die Exkreme stammen, und dies sind — nach der Aussage berufsgemässen Mardersjäger —, unzweifelhaft die Spuren des Steinmarders. Auch kann man an der Höhlenwand öfters Krallenritze sehen, welche von dem an der Wand hinaufkletternden Marder stammen. Diesen Ritzen kann man an ganz senkrechten Wänden bis hinauf zur Wölbung folgen. An mehreren Stellen findet man auch ausgescharte Löcher, meistens am Grund der Höhlenwände, in fein-lehmigem Schlamm. Die Löcher sind manchmal auch 3—4 dcm. gross und die Öffnung ist nur so gross, dass die Hand eines Menschen eben hineinpasst.

Diese Spuren des Steinmarders findet man auch in den tiefsten Stellen der Höhle, 400—500 M. entfernt vom Eingang. Vorausgesetzt, dass der Weg des Marders von hier durch bis jetzt unbekanntes Spalten oder Schornsteine auf kürzesten Wegen nach Aussen führt, so ist auch

dann von hier die Entfernung mehr als 150 M... Da der Steinmarder — aus seinen Spuren gefolgert — die ganze Höhle durchwandert und da seine Spuren auch in den benachbarten Höhlen aufzufinden sind, ist es klar, dass hier nicht von einem zufälligen Verirren die Rede sein kann, sondern dass der Marder die Höhlen regelrecht besucht und zwar unzweifelhaft wegen den Fledermäusen, welche ihm dort genügend Beute liefern. Exkreme, welche ausschliesslich nur Fledermäuse-Reste enthalten, sowie auch die gescharften Löcher weisen darauf hin, dass der Steinmarder auch mehrere Tage nacheinander in der Höhle verbringt. Die gescharften Löcher kann man als provisorische Lagerstellen ansehen und darauf weist auch der Umstand hin, dass bei einem solchen tieferen Loch, wo entsprechende Anzeichnungen angebracht wurden, man feststellen konnte, dass der Marder innerhalb eines Jahres das Lager dort wieder aufsuchte.

Die Gegend der angegebenen Höhlen ist waldig, felsig, wo der Steinmarder öfters vorkommt, aber auch der Edelmarder (*Mustela marmor L.*) lebt dort. Ob in den Höhlen der Stein- oder der Edelmarder sich aufhält, kann man aus den Spuren mit voller Gewissheit nicht feststellen, aber nach der Lebensart, Lebensweise und den Fähigkeiten der zwei Tiere muss man eher an den Steinmarder denken.

Dr. Ernst Balogh.